

**О.В.ХАРЛАМОВА (УКРАЇНА, КРЕМЕНЧУК),
М.С.МАЛЬОВАНІЙ (УКРАЇНА, ЛЬВІВ)**

**УПРАВЛІННЯ СУСПІЛЬНО СТВОРЕНОЮ ЕКОЛОГІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ
СОЦІОГЕННИМИ ЧИННИКАМИ**

Національний університет «Львівська політехніка», вул. С.Бандери, 12, м. Львів. 79013

Суспільно створена небезпека формується за участі усього суспільства або певної її частини. Згідно із принципом зворотного зв'язку для уникнення розвитку небезпеки вказаного класу необхідна участь тієї ж частини суспільства, яка брала участь у її створенні. Має місце суспільно створена екологічна безпека, рівень якої визначається, перш за все, екологічною свідомістю. Остання формується в процесі життєдіяльності людини через комплекс впливів на індивідуум. Найважливішими суб'єктами екологічної свідомості є: екологічна освіта, державне управління, організації релігійного спрямування, громадські екологічні організації, мас-медіа. Управління суспільно створеною екологічною безпекою включає заходи нормативно-правового, наглядового, виховного, організаційного та технічного характеру.

За результатами дослідження формування екологічної небезпеки під впливом соціогенних чинників на прикладі системи збору твердих побутових відходів (ТПВ) у територіально-виробничому комплексі Середнього Подніпров'я встановлено, що висловили бажання сортувати відходи 29% опитуваних (достатньо низький рівень екологічної свідомості). Відповідно до стандартної методики соціологічних досліджень реалізована інтенсивна інформаційна програма, після закінчення якої проведено повторне опитування – зацікавленість у роздільному зборі відходів висловило 87% мешканців. У результаті третього туру опитування (після упровадження системи роздільного збору відходів) виявилось, що 82% опитуваних реально сортують відходи та розміщують їх у відповідні контейнери. Результати проведеного експерименту показали дієвість соціогенних чинників управління екологічною безпекою. В результаті: зменшилось навантаження на полігон для розміщення відходів, який в даний час вичерпав проектні можливості, знизився рівень забруднення вод, ґрунтів та атмосферного повітря на прилеглих територіях; понизити ризик негативної дії на здоров'ї людей.

За результатами дослідження впливу екологічної небезпеки (пилове забруднення) на стан здоров'я населення, відзначаємо якісну подібність залежностей від часу середньо-добових концентрацій шкідливих речовин у атмосферному повітрі та рівня захворюваності населення - збіг у часі тенденцій зміни значень аналізованих величин, а також їх локальних екстремумів. З використанням тесту Дарбіна-Уотсона та метода кореляційно-регресивного аналізу встановлено ступеня кореляції між експериментально визначеними величинами. У результаті розрахунків отримано достатньо високе значення коефіцієнта парної кореляції -0.92. Таким чином, виявлено зв'язок між поширеністю хвороб органів дихання та проявами екологічної небезпеки, пов'язаної із забрудненням атмосферного повітря пилом. Доведена доцільність використання плавання та аквааеробіки як інструментарію зниження захворюваності органів дихання в умовах інтенсивного антропогенного забруднення.

Однією з основних передумов оптимального вирішення проблем суспільно створеної екологічної безпеки є підготовка у ВНЗ висококваліфікованих фахівців з управління екологічною безпекою. На прикладі конкретного вищого навчального закладу (Кременчуцького національного університету) розроблено схему впровадження результатів наукових досліджень в навчальний процес, яка передбачає реалізацію творчо-розумового підходу до опанування навчального матеріалу, розвиток здібностей до наукового пізнання, формування спроможності до вирішення конкретних наукових задач. Результати наукових досліджень знайшли відображення у монографіях, патентах, матеріалах впровадження, а також у типових навчальних програмах дисциплін фахової підготовки, підручниках та навчальних посібниках з грифом МОНмолодьспорту, методичних розробках. Завдяки впровадженню наведеної методології підвищився ступінь мотивації студентів до набуття знань. В результаті зросла кваліфікація фахівців, що забезпечило достатньо високий рівень суспільно створеної екологічної безпеки.